

**Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
КП «Полтавський обласний центр екстреної медичної допомоги
та медицини катастроф Полтавської обласної ради»
Департамент охорони здоров'я Полтавської облдержадміністрації**

МАТЕРІАЛИ

**V Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю
«Екстрена та невідкладна допомога
в Україні: організаційні, правові,
клінічні аспекти»
28 лютого 2025 року**

ПОЛТАВА

2025

2. Пашков В.М. Медицина катастроф: навчальний посібник. / В.М.Пашков – Полтава: ПДМУ, 2022. – 200 с.
3. Шейко В. Д. Хірургія надзвичайних ситуацій : навч. посіб. / В. Д. Шейко, С. І. Панасенко, А. Л. Челішвілі ; МОЗ України, УМСА. – Полтава : Астроя, 2019. – 217 с.

ПОНЯТТЯ ПРО ПАРАМЕДИЦИНУ, ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Вербовик Д. А., Левков А.А.

Національний університет “Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка”,
Полтава, Україна

АНОТАЦІЯ. У статті розглядається поняття парамедицини як складової системи екстреної медичної допомоги, її роль у збереженні життя та здоров'я пацієнтів до прибуття в лікарню. Аналізується світовий досвід у цій сфері та перспективи розвитку парамедицини в Україні з урахуванням поточних викликів, нормативно-правової бази та можливостей удосконалення підготовки фахівців.

Ключові слова: парамедицина, екстрена медична допомога, парамедики, реформування медицини, медична освіта, невідкладна допомога.

ВСТУП. Системи екстреної медичної допомоги відіграють важливу роль у порятунку людських життів. Система екстреної медичної допомоги складається з декількох рівнів, серед яких особливе місце посідає швидка медична допомога.

Парамедики – це спеціально навчені фахівці, які надають первинну допомогу на догоспітальному етапі, стабілізують стан пацієнтів і транспортують їх до медичних закладів. В Україні парамедицина тільки почала розвиватися як самостійна спеціальність: до 2019 року більшість викликів швидкої допомоги обслуговували лікарі або фельдшери. Після впровадження реформи парамедицини до складу бригад стали вводити спеціально навчених фельдшерів. Однак цей процес стикається з низкою проблем, включно з браком

кваліфікованих кадрів, обмеженим фінансуванням і недосконалою нормативно-правовою базою.

Мета цієї статті – проаналізувати концепцію парамедицини, її значення в системі охорони здоров'я та оцінити перспективи розвитку в Україні.

Основні завдання парамедиків:

- оцінка стану пацієнта,
- проведення серцево-легеневої реанімації (СЛР),
- використання дефібрилятора,
- накладання шин і зупинка кровотечі,
- забезпечення стабільного транспортування пацієнта до лікарні.

У країнах із добре розвинутою системою надання невідкладної допомоги парамедики виконують ширший спектр маніпуляцій, таких як введення медикаментів, інтубацію трахеї та проведення складних реанімаційних заходів.

РОЗДІЛ 1. ПОНЯТТЯ ПАРАМЕДИЦИНИ ТА ЇЇ РОЛЬ У СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

1.1 Визначення парамедицини

Парамедицина – це напрямок медицини невідкладних станів, що включає в себе систему підготовки, сертифікації та практики медичних працівників, які надають невідкладну допомогу до госпіталізації пацієнта.

Основними завданнями парамедиків є:

- проведення первинної оцінки стану пацієнта;
- підтримка дихання, кровообігу та свідомості;
- серцево-легенева реанімація (СЛР);
- використання автоматичних зовнішніх дефібриляторів (AED);
- зупинка критичних кровотеч;
- іммобілізація при травмах (переломи, черепно-мозкові травми);
- внутрішньовенне введення медикаментів (на більш високих рівнях підготовки).

Парамедики працюють у складі бригад швидкої допомоги, службах екстреного реагування і навіть військових підрозділах.

1.2 Відмінності між парамедиком та лікарем швидкої допомоги

На відміну від лікарів швидкої допомоги, парамедики не мають права самостійно ставити діагнози і виконувати складні медичні втручання, але вони можуть швидко реагувати на критичні стани і стабілізувати стан пацієнтів до їхнього прибуття в лікарню. У багатьох країнах світу парамедики, завдяки своїй великій підготовці, надають долікарську допомогу, яку можна порівняти з лікарською.[1]

РОЗДІЛ 2. СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ПАРАМЕДИЦИНИ

2.1 Розвинені системи парамедицини

Моделі надання швидкої медичної допомоги в різних країнах різні, але загалом їх можна розділити на дві основні системи:

парамедична система (пострадянська модель) – бригади швидкої допомоги укомплектовані лікарем або фельдшером, який ухвалює рішення про лікування пацієнта.

Парамедична система (західна модель) – більшу частину долікарської допомоги надають парамедики з різним рівнем підготовки, а лікар працює в лікарні.

2.2 Структура підготовки парамедиків у світі

У таких країнах, як США, Канада, Велика Британія та Австралія, парамедики проходять кілька рівнів підготовки:

- first responder – базові навички надання першої допомоги.
- EMT-Basic (EMT-B) – базові втручання, такі як боротьба з кровотечами, штучна вентиляція легенів.
- Emergency Medical Technician-Paramedic (EMT-P) – розширені реанімаційні заходи, медикаментозне лікування та інвазивні процедури.[2]

РОЗДІЛ 3. СУЧАСНИЙ СТАН ПАРАМЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ

Згідно з реформою екстреної медичної допомоги, ухваленою у 2019 році, лікарів було виключено зі штату фельдшерів, а їхнє місце посіли парамедики, які здобули спеціальну підготовку в медичних коледжах і технікумах.

Однак існують деякі проблеми:

1. Недостатня кількість підготовлених парамедиків;
2. Матеріально-технічне забезпечення – не всі бригади мають необхідне обладнання (дефібрилятори, кардіомонітори тощо).
3. Неоднозначне ставлення до реформи серед медичних працівників – деякі фахівці наполягають на поверненні лікарів у машини швидкої допомоги.[3]

РОЗДІЛ 4. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПАРАМЕДИЦИНИ В УКРАЇНІ

Подальший розвиток першої допомоги потребує таких кроків:

1. Розширення освітніх програм – запровадження більш практичного навчання, співпраця з міжнародними організаціями;
2. Закупівля сучасного обладнання, оновлення машин швидкої допомоги;
3. Створення єдиної системи сертифікації для спеціалістів з надання першої допомоги – введення іспитів та обов'язкового навчання;
4. Інтеграція парамедицини в охорону здоров'я – тісна співпраця між лікарнями та службами швидкої допомоги;
5. Поширення знань про першу допомогу серед населення – організація освітніх програм[4]

ВИСНОВКИ. Парамедицина є ключовою ланкою екстреної медичної допомоги, що дозволяє швидко реагувати на критичні стани та рятувати життя до прибуття пацієнта в лікарню. В Україні реформа триває, але для її успішної реалізації необхідні системні зміни в освіті, фінансуванні та організації роботи парамедиків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» № 5081-VI від 05.07.2012. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5081-17#Text>
2. WHO Emergency Medical Teams Initiative. <https://www.who.int/emergencies/partners/emergency-medical-teams>

3. European Resuscitation Council Guidelines 2021.
<https://cprguidelines.eu/assets/guidelines/European-Resuscitation-Council-Guidelines-2021-Ex.pdf>
4. American Heart Association. Basic Life Support Guidelines, 2020.
<https://www.ahajournals.org/doi/10.1161/CIR.0000000000000892>